

4. « Cuius¹ etiam sacramentum est corpus Christi proprium, de Virgine sumptum: quia ut corpus Christi ex multis membris purissimis et immaculatis constat, ita societas ecclesiastica ex multis personis a criminali macula liberis consistit. In cuius rei typo facta est arca Domini de lignis sethim², quae sunt imputribilia et albae spinae similia ».

DISTINCTIO IX

Cap. 1 (55).

1. **De duobus modis manducandi.** — **Augustinus, De blasphemia Spiritus sancti** *. Et sicut duae sunt res illius sacramenti, ita etiam et « duo³ modi manducandi: unus sacramentalis scilicet, quo boni et mali edunt; alter spiritualis, quo soli boni manducant ». — **Augustinus, De verbis evangelii** *. Unde Augustinus⁴: « Quid est Christum manducare? Non est hoc solum, in sacramento corpus eius accipere: multi enim indigne accipiunt »; sed « in ipso manere, et habere ipsum in se manentem ». « Spiritualiter⁶ enim manducatur, qui in unitate Christi et Ecclesiae, quam sacramentum significat, manet ». — **Augustinus in libro Sententiarum Prosperi**: « Nam⁷ qui discordat a Christo, nec carnem Christi manducatur, »

¹ proprium *trp.* post est BCN. ⁹ et *om.* AMR, *add. interl. T.* ¹⁰ scilicet *om.* ABCRT. ¹³ est hoc *trp.* MORTX.

¹ Uti hic iacet, ex fonte ignoto; remote, ex Beda, *De tabernaculo*, I, c. 4: « Archa... non incongrue ipsam Domini et Salvatoris nostri Incarnationem designat... Quae videlicet archa bene de lignis sethim compingi iubetur. Ligna quippe sethim levis atque imputribilis ferunt esse naturae non multum a qualitate albae spinae distantia. Archa ergo de lignis sethim facta est quia corpus dominicum ex membris constabat omni vitiorum labe carentibus » (PL 91, 401 B; CCL 119 A, 13). ² Exod. 25, 10; Exod. 37, 1; Deut. 10, 3; Is. 40, 20: *lignum... imputribile.* ³ *Sermo 71*, c. 11, n. 17 (PL 38, 453). ⁴ *Sermo Mai 129*, n. 1 (PLS 2, 519). ⁵ August., *In Ioan.*, tr. 26, n. 18: « Denique iam exponit... quid sit manducare corpus eius et sanguinem bibere: *Qui manducatur carnem meam et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo.* Hoc est ergo manducare illam escam et illum bibere potum, in Christo manere et illum manentem in se habere » (PL 35, 1614; CCL 36, 268). ⁶ *Glossa ordin.* in I Cor. 11, 29 (cod. m, 58c; apud Lyranum VI, 51c). ⁷ Num. 341 (PL 45, 1890; 51, 481 C).

Num. 4: Iterum ex tractatu primitivo, n. 10.

Dist. IX, c. 1, n. 1: Ex *Glossa* in I Cor. 11, 29 (PL 191, 1647 C-D), ubi Magister dependet a *Glossa* Gilberti in h.l. (cod. Florent., Laurent. Pl. 12. d. 2, f. 73b; cf. etiam A. M. Landgraf, *Commentarius Porretanus in primam epistolam ad Cor.*, in *Studi e testi* 117, p. 202, nota 186*).

nec sanguinem bibit, etsi tantae rei sacramentum ad iudicium quotidie accipiat ».

2. **Augustinus in libro De remedio poenitentiae** *. Spiritualem manducationem Augustinus distinguens a sacramentali, ait 1: « Ut quid paras dentem et ventrem? Crede, et manducasti ». « Credere² enim in eum, hoc est manducare panem et vinum. Qui credit in eum, manducatur eum ». — **Augustinus, De verbis evangelii** *. Item 3: « Quomodo manducandus est Christus? Quomodo ipse dicit 4: *Qui manducatur carnem meam et bibit sanguinem meum, in me manet et ego in eo.* Si in me manet et ego in eo, tunc [manducatur, tunc] bibit; qui vero non in me manet nec ego in illo, etsi accipit sacramentum, acquirit magnum tormentum ».

3. **Augustinus, De sacramentis fidelium** *. Item 5: « Nulli ambigendum est tunc quemque corporis sanguinisque Domini participem fieri, quando Christi membrum efficitur; nec alienari ab illius panis calicisque consortio, etiam si antequam panem illum edat et calicem bibat, de hoc saeculo in unitate corporis Christi constitutus abscedat: quia illius sacramenti beneficio non privatur, quando ille hoc quod illud sacramentum significat invenitur. In illo enim sacramento corpus et sanguinem suum commendavit nobis; quod et fecit nos ipsos, nam et nos corpus ipsius facti sumus ».

4. Item 6: « Qui discordat a Christo, nec manducatur carnem eius nec sanguinem, etsi tantae rei sacramentum ad iudicium sibi quotidie accipit ».

I iudicium] sui *add.* BCLVW, sumitur *add.* M, sumunt *add. sed del.* O, suum *add. interl. T.*, suae praesumptionis *add. Prosper, Florus, Ivo, Grat.* ¹⁴ Christi membrum *trp.* RTX, *Florus, Glossa.* ¹⁷ ille] in *add.* MX, *add. interl.* B²T, *corr. in in se N².* ²¹ nec] non ABCLMNVW.

¹ Non obstante rubrica, quae Gratiani est, fons est potius *In Ioan.* tr. 25, n. 12 (PL 35, 1602; CCL 36, 254). ² *Ibid.*, tr. 26, n. 1 (1607; 260). ³ Continuatio eiusdem *Serm. Mai 129*, n. 2 (PLS 2, 519). ⁴ *Ioan.* 6, 57. ⁵ *Sermo 229: De sacramentis fidelium* (PL 38, 1103). ⁶ Repetitur eadem auctoritas ac supra in fine n. 1.

Num. 2: Prima et secunda auctoritates, ut apparet ex rubrica, ex *Decreto*, de consecr. d. 2, c. 47 (1331); ultima, ex c. 46. — Num. 3: Ex *Glossa* in I Cor. 10, 17 (PL 191, 1624 C-D); sed unde traxerit Magister, nescimus. Non invenitur apud *Florum*; bis datur, sub aliis rubricis et in forma aliquid diversa, in *Decreto*, de consecr. d. 2, c. 36 (1326), et d. 4, c. 131 (1404).